

тільки реальна, а не уявна зміна способу поведінки, реальне переодягання здатне допомогти їй знайти альтернативні іпостасі самої себе. Змінюючи свій образ, дитина змінює характер, стиль поведінки і спілкування. Через казкове перетворення діти дуже добре починають контролювати свою поведінку [4].

Таким чином, використання інноваційних форм роботи з дітьми з особливими освітніми потребами вирізняється ефективністю за умови швидкої інтеграції дитини в суспільство, розвитку її комунікативних навичок, освоєнні певного рівня освіти завдяки варіативності використання досягнень науки і техніки в освітньому процесі.

Список використаних джерел

1. Гоцко Г. І. Особливості організації освітнього процесу в умовах реалізації основних засад інклюзивного навчання. *Інклюзивне навчання в Новій українській школі* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Інклюзивне навчання в Новій українській школі» (26–27 березня 2018 року, м. Тербовля) : у 2 ч. / Інститут спеціальної педагогіки НАПН України; упорядники : Лапін А. В., Сурмай Л. О., Щуцька О. І. Київ : Інтерсервіс, 2018. С. 28–30.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. К. : Академвидав, 2004. С. 56–72.
3. Дубасенюк О. А. Інноваційні освітні технології та методики в системі професійно-педагогічної підготовки. *Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики* : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. С. 14–47.
4. Інноваційні техніки роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. / Ткачова Н. Г., Булаш І. В., Турчина І. С. URL: <http://www.molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/11/66.pdf>
5. Педагогічні технології інклюзивного навчання: навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої педагогічної освіти / уклад.: А. Василюк, Ю. Бондар, А. Хіля. Вінниця: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2020. 168 с.
6. Теорія і практика інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник / упорядн. Бондар К. М. 2-ге вид., доп. Проєкт «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. 170 с.

Ольга Главацька,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри освітології і педагогіки,

Західноукраїнський національний університет

Галина Олійник,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Західноукраїнський національний університет

ГРА ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Інтеграція у суспільство дітей з особливими освітніми потребами є вимогою часу. Вона забезпечує процес передачі соціального досвіду з урахуванням їх особливостей і потреб з метою підготовки до дорослого життя.

Актуальність та необхідність соціальної, освітньої, культурної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами висвітлюються у роботах вітчизняних науковців А. Колупаєвої, Н. Назарової, Н. Шматко та ін. Соціальній інтеграції дітей з особливими освітніми потребами присвячені дослідження І. Зверєвої, Н. Захарової, А. Капської та ін.

Метою наукового пошуку є обґрунтувати особливостей соціальної інтеграції дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами засобами ігрової діяльності.

Поняття «соціальна інтеграція» науковці розглядають як процес засвоєння індивідом знань, досвіду, норм, цінностей, взірців поведінки, властивих певному суспільству [1].

Процес соціальної інтеграції людини має індивідуальний характер, оскільки залежить від її психофізичних особливостей та здібностей. Відтак, науковці виділяють дві групи людей: без психофізичних відхилень, які не потребують сторонньої допомоги і люди з особливими потребами, які є найбільш непристосованою до життя категорією населення. Зрозуміло, що дитина з особливими освітніми потребами (ООП) потребує надання допомоги для її інтеграції у суспільство. Оскільки психофізичні порушення призводять до соціальної дезадаптації, труднощів в орієнтуванні, навчанні та спілкуванні, тому метою соціальної інтеграції таких дітей є визначення соціального статусу, забезпечення соціальної адаптації у суспільстві, досягнення певної соціальної незалежності. Соціальна інтеграція вимагає створення таких умов для розвитку дитини з ООП, в результаті яких виробляється її активна життєва позиція. Завданнями виховання дітей з ООП є їх інтеграція в життя соціуму та компенсація соціальних наслідків відхилень у розвитку [2; 3]. Діти дошкільного віку з особливими освітніми потребами – це діти, у яких відсутній соціальний досвід, коло спілкування звужене. Їх провідною діяльністю є гра.

Наукові дослідження свідчать, що гра є тією універсальною формою діяльності, завдяки якій відбуваються основні прогресивні зміни в психіці дитини, перехід на наступний віковий етап нових видів діяльності [4; 6].

Саме у грі, на фоні яскравих і глибоких позитивних емоцій, формуються перші знання, уміння та навички дитини, закладаються основи моральності, інтелекту, фізичної досконалості, набувається перший життєвий досвід. Дитина із особливими освітніми потребами не завжди може самостійно вибрати гру або взяти у ній участь. Така дитина значною мірою залежна від оточення, товаришів та дорослих. Вдало підібрані і вміло проведені ігри стануть гарантованими помічниками у набутті необхідних навичок. Саме тому все більшого значення набуває ігрова терапія – метод корекції емоційних і поведінкових розладів у дітей шляхом залучення їх до різноманітних ігрових ситуацій. Ігрова терапія включає в себе такі завдання:

– діагностичні, спрямовані на розкриття переживань дитини, особливостей її характеру і відносин. За допомогою імпровізованої гри виявляються деякі приховані симптоми, захисні установки, конфлікти і засоби їх вирішення;

– терапевтичні, сприяють наданню можливостей для емоційного і моторного самовираження, тренування і закріплення психічних процесів, створення сприятливіших форм психічного реагування;

– навчальні – включають корекцію негативних рис характеру, перебудову відносин з однолітками, батьками, розвиток всіх психічних процесів: мови, мислення, уваги, пам'яті, уяви [5].

Для того, щоб використання ігрової діяльності було ефективним важливо формувати позитивне емоційне ставлення у дитини до гри та приділяти увагу таким компонентам як мотивація, постановка ігрової мети, пояснення правил дій, контролю та оцінки поведінки дитини під час гри. Ефективність проведення ігор передбачає також врахування індивідуально-психологічних особливостей дітей з особливими освітніми потребами різних категорій та реалізацію індивідуального підходу у процесі гри. Так, наприклад, проведення ігор з дітьми з порушеннями зору передбачає врахування таких особливостей як зниження сприйняття кольору і світла, периферійного і бінокулярного зору; орієнтації у просторі; уявлення про предмети та явища та ін. Важливо також враховувати особливості слухового сприймання, рівень самооцінки та навчальної мотивації. При організації ігор дітей з порушеннями слуху слід враховувати такі особливості: знижений діапазон звуків; рівень розуміння мовлення, бідність словникового запасу; недостатність усвідомлення інформації про зовнішній світ; можливі порушення емоційно-вольової сфери (нервозність, апатичність) та ін. Організація ігор з дітьми з порушеннями опорно-рухового апарату передбачає урахування таких особливостей: зниження рухових функцій, дрібної моторики, сповільненість та недостатня сформованість рухових навичок та умінь; порушення просторового орієнтування, сприймання, уявлень; можливе зниження слуху на високочастотні тони; порушення звуковимови та труднощі розрізнення звуків на слух, збіднений словниковий запас; знижена увага та недостатня сформованість контрольних дій; наявність гіперкінезів та несформованість зорово-моторної функції в окремих випадках та ін. [1; 7].

Таким чином, ігрова діяльність у процесі інтеграції дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами є засобом розвитку її пізнавальної активності; здатності сприймати та аналізувати сенсорну інформацію, що забезпечує ефективніше ознайомлення з довкіллям; розвитку мовленнєвої (діалогічної, монологічної, лексичної, граматичної, фонетичної) і комунікативної (здатності спілкуватися з дорослими і дітьми) компетентності; сприяння усвідомленню себе як особистості; розвитку навичок продуктивної взаємодії та формування соціально-значущих мотивів поведінки: щирість, доброзичливість, взаємодопомога та ін.

Список використаних джерел

1. Бондар О., Джевага В., Усиченко В. Соціальна інтеграція дітей із вадами слуху засобами адаптивного фізичного виховання. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. № 20. С. 113–117.

2. Закон України «Про дошкільну освіту». Закон України від 11.07.2001 р.

№ 2628-III. Дата оновлення: 31.03.2023. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>

3. Наумчак Н. Є. Соціалізації дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами. Житомир, 2023. 93 с.

4. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. Білан. Вид. 2-ге зі зм. і доп. Тернопіль : Мандрівець, 2022. 216 с.

5. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку «Віконечко» / Т. В. Сак, Л. І. Прохоренко, Г. Б. Соколова; за заг. ред. д-ра психол. наук Л.І. Прохоренко. Тернопіль : Мандрівець, 2019. 321 с.

6. Рожок Т. Л., Костецька О. А. Від маленької цеглинки – до розумної дитинки: дидактично-ігровий посібник. Вінниця : КУ «ММК». 2018. 15 с.

7. Теорія і практика інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / упорядник Бондар К. М. 2-ге вид., доп. Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. 170 с.

Ольга Главацька,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри освітології і педагогіки,

Західноукраїнський національний університет

Оксана Орищак,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Західноукраїнський національний університет

ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНИХ ЗАСОБІВ КОРЕКЦІЇ ЗВУКОВИМОВИ ДІТЕЙ П'ЯТОГО РОКУ ЖИТТЯ ІЗ ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ

Виховання правильної звуковимови у дітей п'ятого року життя є важливим етапом мовленнєвого розвитку. У дітей зі фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення часто виникають труднощі у формуванні звукової системи, що негативно впливає на їх комунікативні здібності. Використання наочних засобів у корекційній роботі сприяє більш ефективному засвоєнню правильного звукового оформлення слів.

Проблема корекції звуковимови у дітей п'ятого року життя зі фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення є актуальною через високу поширеність мовленнєвих порушень у цьому віці. Застосування наочних засобів допомагає забезпечити доступність і ефективність навчання, активізувати зорові та слухові аналізатори, що сприяє кращому закріпленню правильних мовленнєвих навичок.

Метою наукового пошуку є розробка та обґрунтування методики використання наочних засобів для корекції звуковимови у дітей п'ятого року життя зі фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення, а також вивчення їх ефективності у процесі формування звукової культури мовлення.

Наочність – невід'ємна складова ігор-занять, яка допомагає зробити їх не тільки пізнавальними, а й цікавими та емоційно насиченими. Як зазначав виданий педагог К. Ушинський, дитяча природа потребує наочності, тому ігри-заняття, особливо в логопедичній групі, повинні обов'язково гармонійно